

## Reisijate õiguste määrused ja Euroopa liikuvuse ühtne inforuum

- Ettepanek: EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS, millega muudetakse määrusi (EÜ) nr 261/2004, (EÜ) nr 1107/2006, (EL) nr 1177/2010, (EL) nr 181/2011 ja (EL) 2021/782 liidus reisijate õiguste järgimise tagamise osas; **COM(2023)753**
- Ettepanek: EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS reisijate õiguste kohta mitmeliigilisel reisiril; **COM(2023)752**
- KOMISJONI TEATIS EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE, EUROOPA MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE NING REGIOONIDE KOMITEELE Euroopa ühtse liikuvusandmeruumi loomine; **COM(2023)751**

## Otsuse ettepanek koordineerimiskogule

Kujundada seisukoht

Kaasvastutaja sisendi tähtpäev 8.04.2024

KOKi esitamise tähtpäev 08.05.2024

VV esitamise tähtpäev 16.05.2024

Subsidiaarsuse tähtpäev 14.03.2024

Peavastutaja: REM, kaasvastutaja: KLIM, MKM, SOM, JUM

## Seisukoha valitsusse toomise alus ja põhjendus

Algatuse reguleerimisala nõuab vastavalt Eesti Vabariigi põhiseadusele seaduse või Riigikogu otsuse vastuvõtmist, muutmist või kehtetuks tunnistamist (RKKTs § 152<sup>1</sup> lg 1 p 1);

Algatuse vastuvõtmisega kaasneks oluline majanduslik või sotsiaalne mõju (RKKTs § 152<sup>1</sup> lg 1 p 2);

## Sisukokkuvõte

Määruse ettepanekuga (COM(2023)753) muudetakse kehtivaid bussisõitjate õiguste (181/2011), raudteereisijate õiguste (2021/782), merel reisijate õiguste (1177/2010) ning lennureisijate õiguste (261/2004, 1107/2006) määruseid. Lisaks esitatakse uus veoliikide ülese multimodaalsete reisijate õiguste määruse ettepanek (COM(2023)752), mis täiendab varasemaid määruseid.

Kuigi EL reisijate õigused on juba päris hästi kaitstud ja reglementeeritud, siis käesolevad määruste ettepanekud on suunatud puuduste või lünkade kõrvaldamiseks, mis hetkel veel takistavad reisijate õigusi täiel määral

jõustamast. Eelkõige nähakse regulatiivset puudujääki selliste reiside puhul, mis hõlmavad erinevaid transpordiliike (multimodaalsed reisid).

**Reisijate õiguste määruste ettepanekud** muudavad selgemaks reisijate kompensatsiooni reegleid, kui reisid ja lennud on broneeritud läbi vahendaja. See aitab reisijaid kaitsta näiteks lendude tühistamise korral. Vahendaja on kohustatud hüvitama reisijale lennupileti 14 päeva jooksul. Juhul kui vahendaja ei hüvita ära jäänud reisi selle aja jooksul, siis peab seda tegema lennufirma 7 päeva jooksul. Komisjon töötab rakendusaktiga välja ühtse vormi kompensatsiooni taotluste jaoks. Lennufirmad peavad rakendama teenuse kvaliteedi tagamise standardeid ja selle jälgimise süsteemi. Riik peab välja töötama riskihindamisel põhineva süsteemi, mille kaudu hakatakse jälgima, et lennufirmad ja reisikorraldajad järgivad määruse reegleid (viiakse läbi auditite, inspeksioonide, intervjuude jm kaudu).

**Reisijate õiguste määrus multimodaalsete reiside puhul** seab uued reeglid, mis aitavad reisijatel sujuvamalt oma reise korraldada ja läbi viia olukorras, kus reis kombineerib erinevaid transpordiliike või teenuseid, kuid on broneeritud ühe reisi raames (multimodaalne reisileping). Reisijatele antakse parem ligipääs abile ja reaalaja infole (näiteks kohustatakse vedajaid ja vahendajaid andma infot erinevate transporditeenuste kasutamisel vajamineva ümberistumise miinimumaja, reiside tühistamiste või hilinemiste kohta). Kui reisija on soetanud multimodaalse reisilepingu, siis on tal õigus saada vedajalt või vahendajalt kiirelt abi, kui ta jääb oma reisilt või lennult maha. Reisipakkuja peab hilinenud või ärajäänud reisi kas hüvitama (14 päeva jooksul) või pakkuma asemele samaväärse reisi vastavalt reisija soovidele ilma lisanduvate kuludeta. Ära jäänud reisiga kaasneval ooteajal peab reisijale pakkuma vajadusel toitlustust ja majutusteenust. Lisaks on reisijal õigus saada kompensatsiooni ära jäänud reisi eest 75% ulatuses maksumusest.

Vedajad ja vahendajad, kes pakuvad multimodaalset reisilepingut peavad looma kaebuste lahendamise mehhanismi vastavalt selle määruse kohustustele. Liikmesriigid peavad määrama asutuse, mis vastutab reisijate kaebuste menetlemise eest. Vedajad, kes pakuvad ühtset multimodaalset reisilepingut peavad rakendama teenuse kvaliteedi tagamise standardeid ja raporteerima nende toimimisest iga kahe aasta tagant.

Eraldi pööratakse tähelepanu **puudega reisijatele**. Terminali operaatorid ja vedajad peavad pakkuma liikumispuudega isikutele ühtset kontaktpunkti, mis tuleb luua multimodaalse reisijateveo transpordisõlmede (*hub*) juurde (liikmesriigid peavad vastavad transpordisõlmed TEN-T määruse kohaselt looma aastaks 2030). Vedajad ja terminalide operaatorid on kohustatud abistama puudega reisijat erinevate transpordiliikide vahel liikumisel, kui isikul on sõlmitud multimodaalne reisileping. Kui lennufirma nõuab, et puudega inimesel peaks olema kaasas abiline, siis on ta kohustatud selle

abilise transportima tasuta koos abivajajaga. Kui reisil tekib puudega inimese abivahenditele kahjustusi või abikoortele vigastusi, siis peavad terminali operaatorid või vedajad pakkuma viivitamatult kompensatsiooni ning asendama kahjustatud vahendid.

**Euroopa liikuvuse ühtse inforuumi ettepanek** aitab parandada juurdepääsu ja kokku koguda ning jagada infot erinevate transpordi ja liikuvuse andmete kohta. See võimaldab reisijatel saada ja jagada reaalaaja infot mh transpordi olukorra ja liiklustingimuste kohta, et oma reise paremini planeerida. Efektiivsemad transpordi teenused aitavad heidet vähendada ning panustada rohepöörde eesmärkidesse. Liikuvuse ühtse inforuumi loomine aitab luua ka innovatiivseid transpordi teenuseid ja uusi ärimudeleid ning parandada piiriülest transporti. Liikuvuse ühtne inforuum oleks detsentraliseeritud lähenemisega võimaldades LR-idel oma erinevad andmebaasid ühtsesse Euroopa raamistikku ühendada. Ühtse inforuumi projekti teostatakse mitmes faasis - liiklust ja linnaliikuvust käsitlevaid pilootprojekte rakendatakse 2023-2026 ning lõplikult peaks süsteem töösse minema 2025-2028.

Kas EL algatus reguleerib karistusi või haldustrahve? Jah

Liikmesriigid peavad seadma karistused reisijate õiguste määruse reeglite rikkumise puhul, mis puudutab multimodaalseid reise.

Kas nähakse ette uue asutuse loomine (järelevalvelised või muud asutused)? Jah

Liikmesriigid peavad määrama asutuse, mis vastutab reisijate kaebuste menetlemise eest, kuid see võib ilmselt olla ka olemasolevale asutusele vastavate ülesannete andmine.

Kas lahenduse rakendamine vajab IT-arendusi? Jah

Reiside pakkujad, vahendajad ja vedajad peavad reisijatele andma kiirelt ja reaalaajas informatsiooni, mis peaks olema kättesaadav ka elektroonselt. Euroopa liikuvuse ühtse inforuumi arenduse eest vastutab Euroopa Komisjon ning liikmesriigid peaksid oma olemasolevad andmebaasid sellega ühendama.

## **Eesmärgid**

Reisijate õiguste määruste eesmärk on parandada infovahetust ja kõrvaldada puudused, mis takistavad reisijate õigusi täiel määral rakendamast.

## **Mõju ja sihtrühm**

### **Mõju valdkonnad**

## **Sotsiaalala**

### **Inimeste heaolu ja sotsiaalne kaitse**

Sihtrühm: Kõik reisijad, täiendavad reeglid reisil olevate puudega inimestega seoses

Mõju sihtrühmale: Määrustega antakse reisijatele suurem kaitse reisel, sh kindlustatakse ärajäänud reise puhul piletite kiire hüvitamine ja kompenseerimine ning abi reise ümberbroneerimisel. Puudega inimestele tuleb anda igakülgset abi reisil ning multimodaalse reisipaketi puhul võimaldatakse neile tasuta saatja.

### **Majandus**

#### **Ettevõtlus**

Sihtrühm: Reise vahendajad ja vedajad

Mõju sihtrühmale: Reise vahendajatele ja vedajatele hakkavad kohalduma tugevamad reeglid reise pakkumise ja info jagamise puhul, mh peavad olema valmis kiirelt leidma reisijale alternatiivsed võimalused sihtpunkti jõudmiseks ning reisi tühistamise puhul kompensatsiooni maksmiseks. Puudega reisijate abistamiseks peab looma ühtse kontaktpunkti ning saatjale pakkuma tasuta transporti ning kahjustuse korral hüvitama ja asendama vajalikud abivahendid. Lennufirmad peavad rakendama ka teenuse kvaliteedi tagamise standardeid ja selle jälgimise süsteemi.

### **Riigivalitsemine**

#### **Keskvalitsuse korraldus**

Sihtrühm: Riigiasutused

Mõju sihtrühmale: Riik peab välja töötama riskihindamisel põhineva süsteemi, mille kaudu hakatakse jälgima, et lennufirmad ja reisikorraldajad järgivad määruse reegleid (auditite, inspeksioonide, intervjuude kaudu). Liikmesriigid peavad määrama ka asutuse, mis vastutab reisijate kaebuste menetlemise eest.

### **Kaasamine**

Reise pakkujad, vahendajad, vedajad ning muud asjasse puutuvad huvigrupid ja partnerid